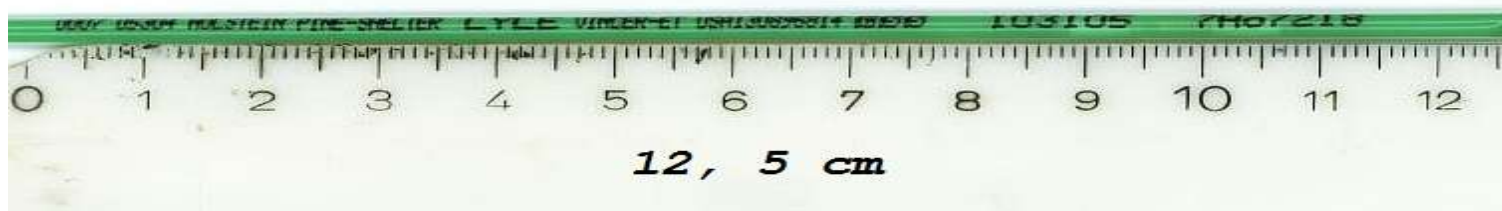

x millionů spermií z nichž zpravidla jen jedna může být "ta šťastná"

INSEMINAČNÍ DÁVKA

Vladimír Novotný

Ještě koncem minulého století v ČR v PELETÁCH

Dnes (téměř) jen v PEJETÁCH.

V Evropě je většina v 0.25 cm³ pejetách.

V severní Americe 0.5 cm³ („půlky“) i 0.25 cm³ („čtvrtky“).

Sexované sperma všude jen ve „čtvrtkách“.

• 1. PREVENCE GENETICKÝCH VAD

- MF, BLAD, CVM, BY atd. (u býků součást označení jména)

- Coyne-Farms Bolton DOM *BY

- U jednoduchých recesivních vad snadná prevence – ***nepoužívat známé pozitivní býky na potencionálně pozitivní plemence (tzn. s pozitivními býky v původu)***

- POSLEDNÍ NOVĚ URČENÉ VADY V PRAXI:

- * **HCD - HAPLOTYPE FOR CHOLESTEROL DEFICIENCY**

- * někteří potomci býka Storm

- * telata (dominantní homozygoti) nemají cholesterol a během pár měsíců uhynou

- * **HAPLOTYPY OVNLIVŇUJÍCÍ PLODNOST**

- * 5 haplotypů (HH1 1.28%, HH2 1.21%, HH3 2.64%, HH4 0.23%, HH5 2.39%) – (populace USA)

- * jsou-li v dominantně homozygotním stavu, způsobují embryonální odumření plodu či sníženou přežitelnost telat

- * vzájemně nezávislé

DOPORUČENÍ PRO BĚŽNÝ CHOV?

- využívat ve stádě ***co nejširší škálu zástupců dostupných linií***
- využívat i tzv. ***outcrossové býky*** (býky s původem odlišným od nejčteněji používaných linií ve stádě)
- mít ***pořádek*** v evidenci, dobře udělaný ***přípařovací plán***, spolehlivého ***inseminátora***

2. PŘÍBUZENSKÁ PLEMENITBA VE STÁDĚ:

Co je to příbuzenská plemenitba?

Např.: „vzájemné připouštění jedinců, kteří jsou si více příbuzní, nežli je průměr populace (stáda)“.

- * V širším slova smyslu jsou si ve skutečnosti vzájemně příbuzní v aktivní holštýnské populaci (krávy, býci) téměř všichni. Někteří méně a jiní více.
- * Kolik předků má každý jedinec v deseti posledních generacích??? 512....
- * **Chovateli škodí především úzká příbuznost, respektive některé její následky.**

Odhad z USA - na 1% inbreedingu ročně ztráta cca 23 USD v mléce na jednu krávu
V mléce -29 litrů, CCR (schopnost krávy zabřezávat) -0.16, PD (dlouhověkost -0.26, NM\$ -25 bodů

Před 30 lety:

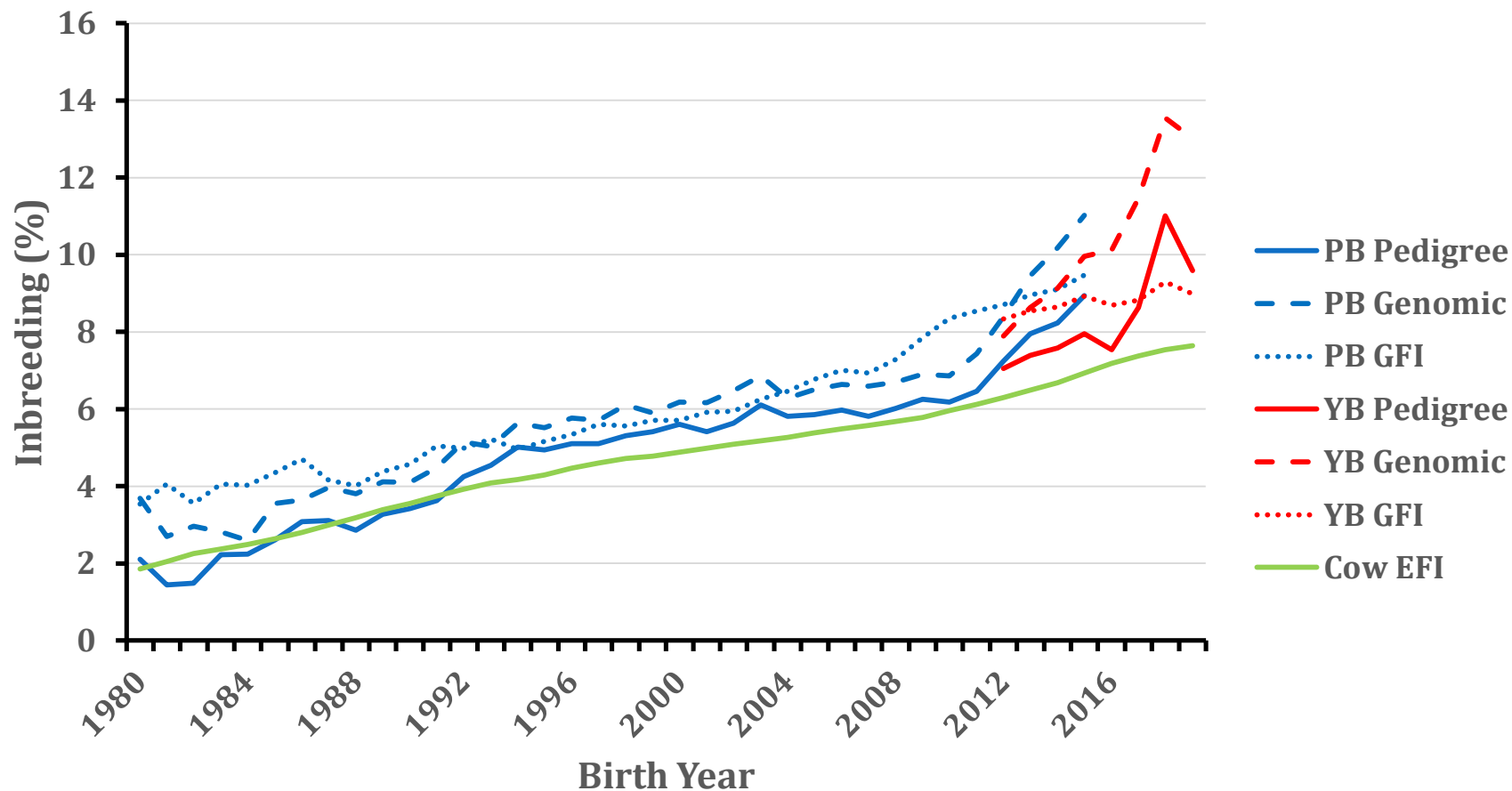
8 aspoň částečně
nepříbuzných linií,
dnes zůstávají cca 4

Uvnitř nich
se ale vytvářejí
nepříbuzné sublinie,
tedy v podstatě
„stabilní stav“

2. PŘÍBUZENSKÁ PLEMENITBA V POPULACI USA:

Source: CDCB (April 2019)

2. PŘÍBUZENSKÁ PLEMENITBA VE STÁDĚ:

Může si sám chovatel počítat pro býky, které chce použít, procento inbreedingu?

Stupeň příbuznosti příbuzných jedinců spočítáme např. dle vzorce, kde:

$$r = \frac{1}{2^{(ogp + mgp + 1)}}$$

ogp – počet generací mezi otcem a příbuzným jedincem
mgp – počet generací mezi matkou a příbuzným jedincem

Ve větších stádech je nezbytný **počítačový přípařovací plán**. Hlídá nejen stupeň příbuznosti u budoucích přípařovacích vazeb, ale do jisté míry i nežádoucí rozšíření genetických recesivních vad.

V čem tkví největší nebezpečí stoupajícího koeficientu příbuzenské plemenitby uvnitř stáda?

1. **stoupá homozygotnost, klesá genetická variabilita stáda.**

Za hranici přijatelné hladiny koeficientu příbuzenské plemenitby jedince je obvykle považováno 6.25%. Nárůst nad tuto hranici bývá, v důsledku tzv. inbrední deprese, spojován s ekonomickou ztrátou, která je u každé vlastnosti a v každé populaci (USA, ČR) jiná. **Projev kladů i nedostatků zesiluje.**

2. **Možný intenzivnější nevědomý přenos recesivních genetických vad,** o kterých ještě nevíme, ale které mohou stát za některými problémy v oblasti reprodukce, zdravotního stavu, dlouhověkosti apod.

„Outcrossový býk“ pomůže s PP, ale je to kompromis, protože geneticky o něco zaostává...

3. NEVHODNÉ RODIČOVSKÉ PÁRY

Slabina potomka - v důsledku volby nevhodného býka (otce) na plemenci (matku)

- výsledky konkrétních rozhodnutí, realizované umělou inseminací, vidíme u skotu až se značným časovým odstupem.
- **Na každé inseminaci a přípařovací vazbě záleží!**

4. SNÍŽENÍ OPLOZOVACÍ SCHOPNOSTI ID

Vědomá či nevědomá inseminace semenem, jehož oplozovací schopnost je snížena v důsledku chyb při **výrobě**, při **skladování** dávek, **při přípravě** na inseminaci či při vlastní **inseminaci**.

DODRŽOVAT METODIKU, NESPĚCHAT!

1. DOSAŽENÍ MAXIMÁLNÍ BŘEZOSTI

INSEMINAČNÍ DÁVKA, NA ROZDÍL OD VĚTŠINY EKONOMICKÝCH VSTUPŮ POŘIZOVANÝCH NA FARMU, NENÍ JEN NÁKLAD, ALE JE DLOUHODOBÁ INVESTICE.

PŘEMĚNA Z NÁKLADU NA INVESTICI NENÍ OKAMŽIKEM ZABŘEZNUTÍ PLEMENICE, ALE AŽ NAROZENÍM TELETE, RESPEKTIVE OTELENÍM (ZAHÁJENÍM PRODUKCE) ČI ZPENĚŽENÍM POTOMSTVA.

2. PLUSOVÁ NÁVRATNOST ZAČÍNÁ TŘETÍ LAKTACÍ (USA)

TOMU PŘEDCHÁZÍ ODBĚR BÝKA NA INSEMINAČNÍM ZAŘÍZENÍ

NÁSLEDUJE PRVOTNÍ POSOUZENÍ ANDROLOGICKÝCH PARAMETRŮ

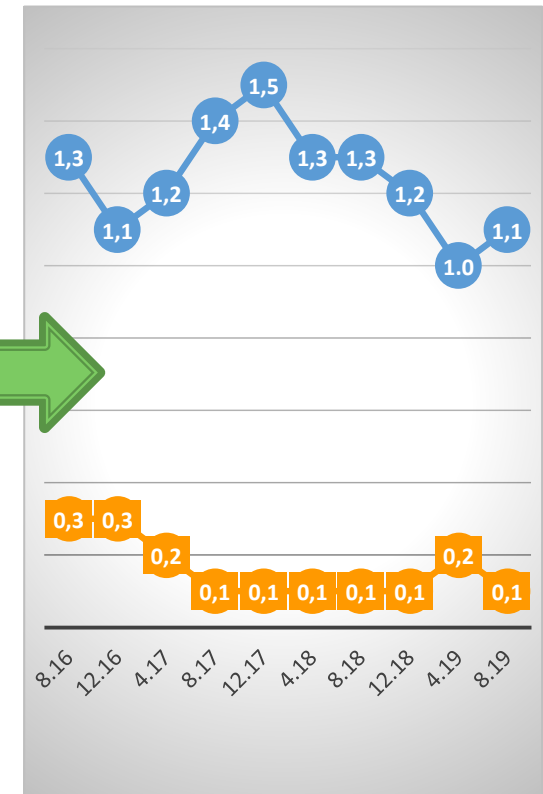

PŘÍPRAVA PEJET, PLNĚNÍ PODLE INSEMINAČNÍCH DÁVEK

ŘÍZENÉ FÁZOVÉ ZCHLAZOVÁNÍ A ZMRAZOVÁNÍ, KONTROLA

ZÁKLADNÍ PRINCIPY VÝROBY INSEMINAČNÍCH DÁVEK SOUČASNOSTI

ID jsou vyráběny **sofistikovaný technologiemi** několika málo renomovaných firem (IMV, Minitube atd.), s propracovaným procesem okamžité i zpětné kontroly (výkonné počítače, průtokové spektrofotometry, videozáznamy, statistické výstupy atd.)

<https://www.youtube.com/watch?v=qg5Bg-nERic>

Spektrofotometr

*CASA systém
(computer assisted
semen analysis)*

- s těmito technologiemi pracuje malá **skupina vysoce proškolených odborných pracovníků**
- neexistuje významná firma, která by si dovolila vědomě distribuovat sperma o nedostatečné oplozovací kvalitě
- přesto **existují býci s nadprůměrnou, průměrnou a podprůměrnou plodností**. Obecně ale platí, že rozdíl mezi výsledkově nejlepšími a nejhoršími se tím více zmenšuje, čím více inseminací mají vyhodnoceno
- **objektivnější závěry** ohledně březosti jednotlivého býka lze dělat až při vyhodnocení mnoha set **inseminací**

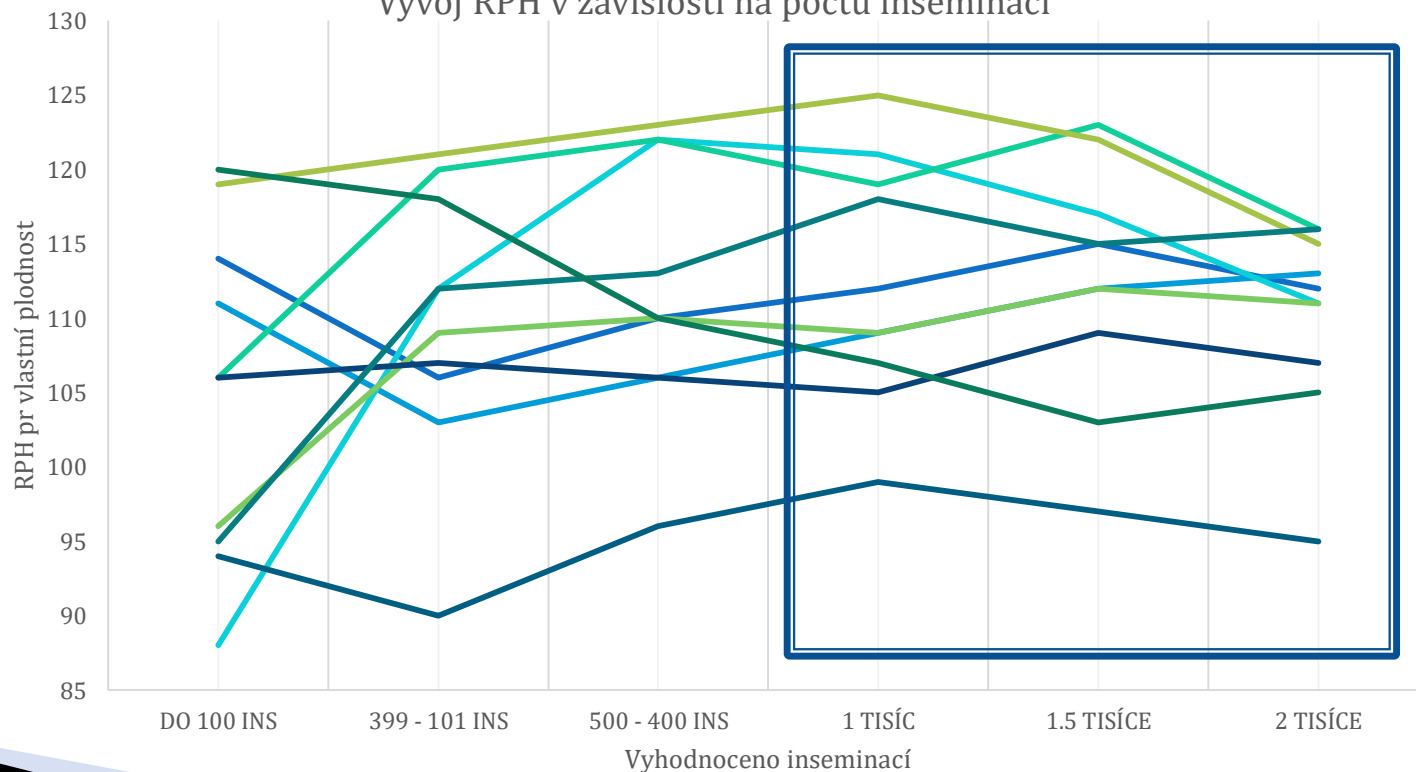
HODNOCENÍ PLODNOSTI

Příklad vývoje RPH plodnosti býků v čase, v závislosti na počtu vyhodnocených inseminací

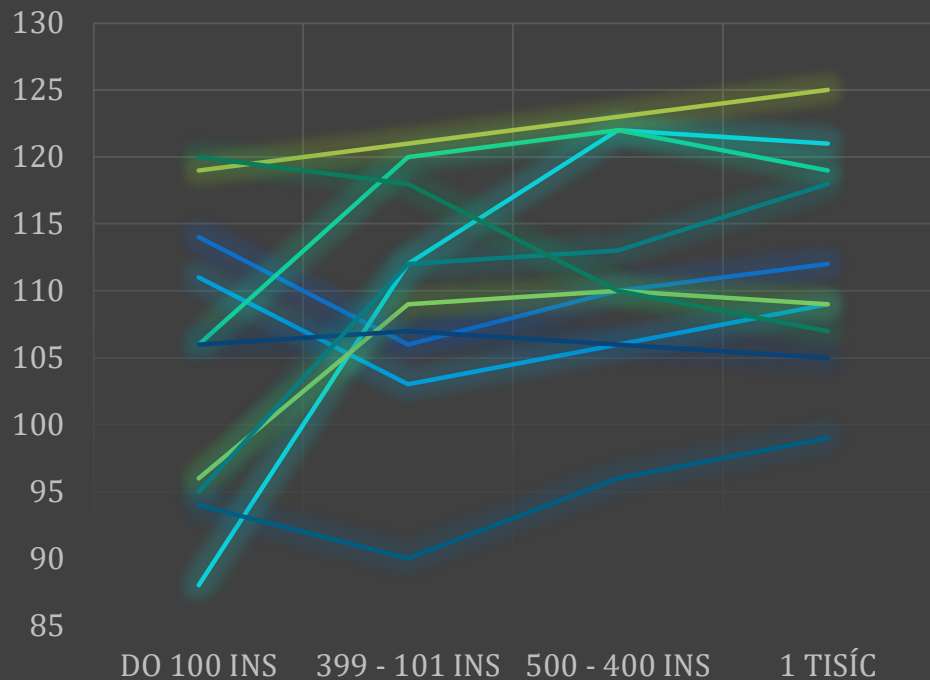

BÝK	DO 100 INS	399 - 101 INS	500 - 400 INS	1 TISÍC	1.5 TISÍCE	2 TISÍCE
A	114	106	110	112	115	112
B	111	103	106	109	112	113
C	88	112	122	121	117	111
D	106	120	122	119	123	116
E	96	109	110	109	112	111
F	119	121	123	125	122	115
H	106	107	106	105	109	107
I	94	90	96	99	97	95
J	95	112	113	118	115	116
L	120	118	110	107	103	105

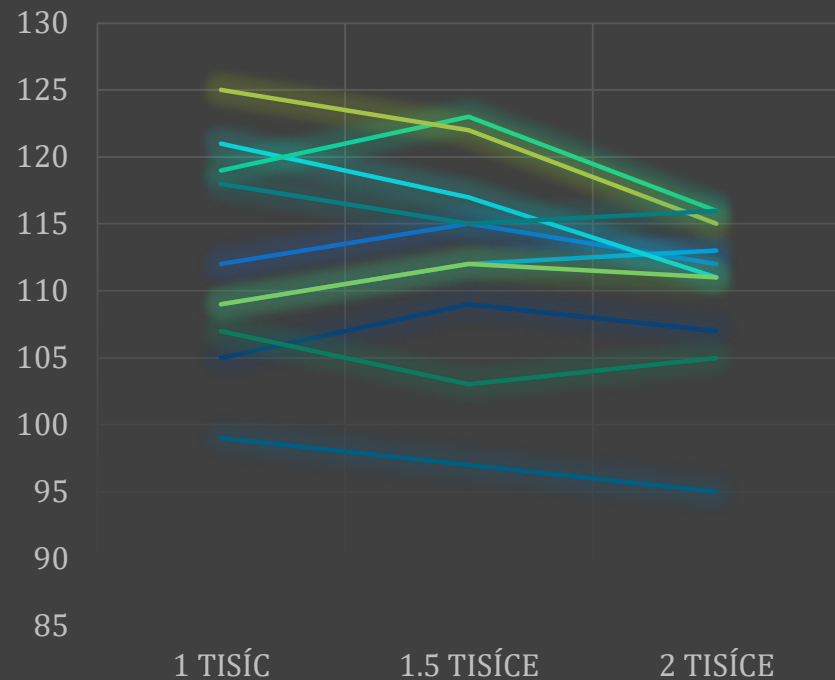
Vývoj RPH v závislosti na počtu inseminací

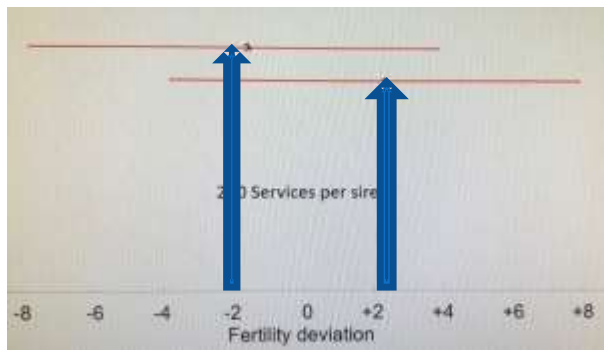
Vývoj RPH při menším počtu inseminací než 1000

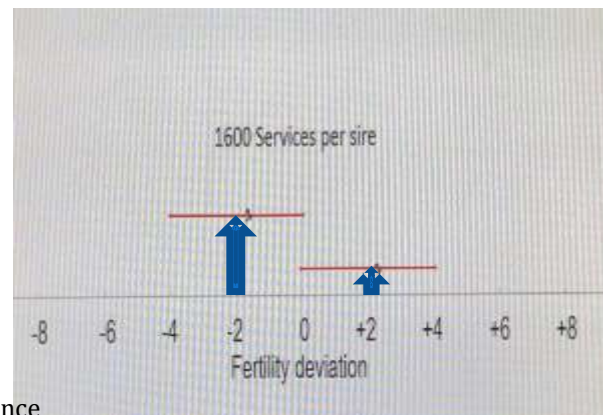
Vývoj RPH při počtu inseminací nad 1000

EFEKT POČTU INSEMINACÍ NA ROZMEZÍ RIZIKA 90% U VLASTNÍ PLODNOSTI BÝKŮ

AM,
TDM

Mel DeJarnette,
NAAB Technical Conference
2010

ZÁKLADNÍ PRINCIPY VÝROBY INSEMINAČNÍCH DÁVEK SOUČASNOSTI

Firmy přistupují při výrobě ID **ke každému býkovi a ke každé šarži inseminačních dávek individuálně**. Znamená to, že každý býk potřebuje k dosažení tzv. **HORNÍ HRANICE OPLOZOVACÍ SCHOPNOSTI** jiný počet spermií v dávce

HORNÍ HRANICE OPLOZOVACÍ SCHOPNOSTI (terminus technicus)

VZTAH MEZI POČTEM SPERMIÍ V ID A JEJÍ OPLOZOVACÍ KVALITOU:

- v některých případech lze zvyšováním počtu spermií v dávce zvyšovat oplozovací schopnost dávky. Týká se to tzv. **kompensovatelných faktorů** semene.

Jedná se především o **kompensaci vad, které souvisejí s délkou přežitelnosti semene** (motilita, integrita akrozomu, integrita buněčné membrány apod.) a tedy vad **souvisejících s funkčností semene před penetrací do oocytu**.

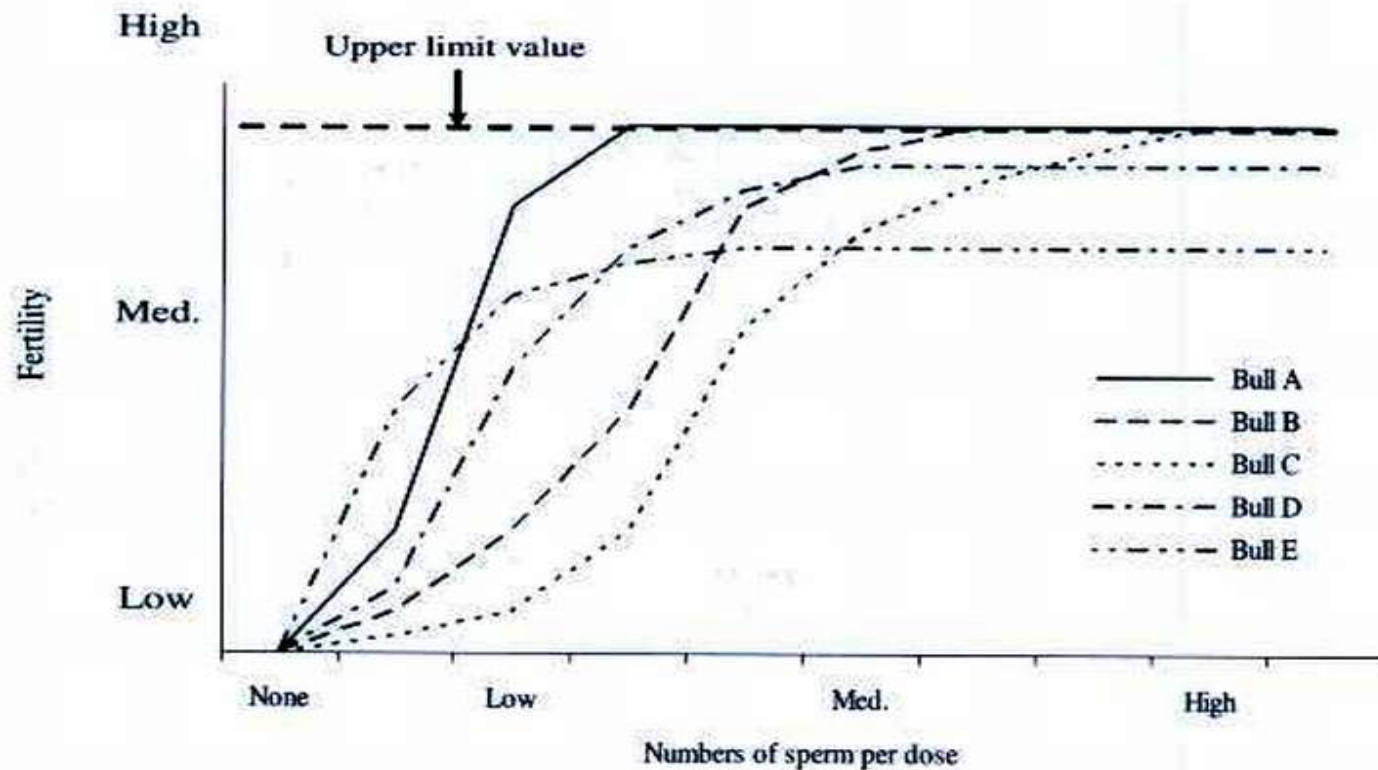
Efekt zvyšování oplozovací schopnosti přidáváním dalších spermií je ale omezený a není lineární.

- naopak **u tzv. nekompensovatelných faktorů** semene (morfologie spermie, integrita DNA atd.) **nemá přidávání více spermií efekt na oplozovací schopnost ID**. Má se za to, že tyto vady **se projevují až po penetraci spermie do oocytu** a jejich **příčinou jsou problémy v procesu tvorby spermií v průběhu spermatogeneze**

ZÁKLADNÍ PRINCIPY VÝROBY INSEMINAČNÍCH DÁVEK SOUČASNOSTI

Kompenzovatelné a nekompenzovatelné faktory semene býka

(Salisbury a Vandemark, 1961, Saacke, 1998)

2. MAXIMÁLNÍ GENETICKÝ POKROK ZA GENERACI

Inseminační dávka není jen prostředkem jak zajistit **REPRODUKCI** stáda....

Její mnohem důležitější funkcí je zprostředkování **GENETICKÉHO POKROKU** ve stádě.

REPRODUKCE a genetika jsou „spojené nádoby“....

Farmáři usilují zpravidla o co největší počet narozených jalovic.

REPRODUKCE – POČÁTKY UMĚLÉ INSEMINACE

- * 1780 – první inseminace čerstvým semenem (Spallanzani) ... < 150 years
- * 1930 – inseminace čerstvým semenem v praxi
- * 1953 – inseminace zmrazeným spermatem (první narozené tele po zmrazeném spermatu)

INSEMINACE ZMRAZENÝM SPERMATEM - ZLOM V PLEMENÁŘSKÉ PRÁCI

ROZŠÍŘENÍ NEJLEPŠÍCH GENŮ NAPŘÍČ POPULACÍ

USA, padesátá léta minulého století...

„čerstvé sperma se snáší přímo z nebe...“

První tele narozené po inseminaci
v Dolním Újezdě, 1947

REPRODUKCE – UMĚLÁ INSEMINACE

Proškolení, získání praxe

Příslušná výbava

Dodržení metodiky

Organizace práce, evidence a pořádek

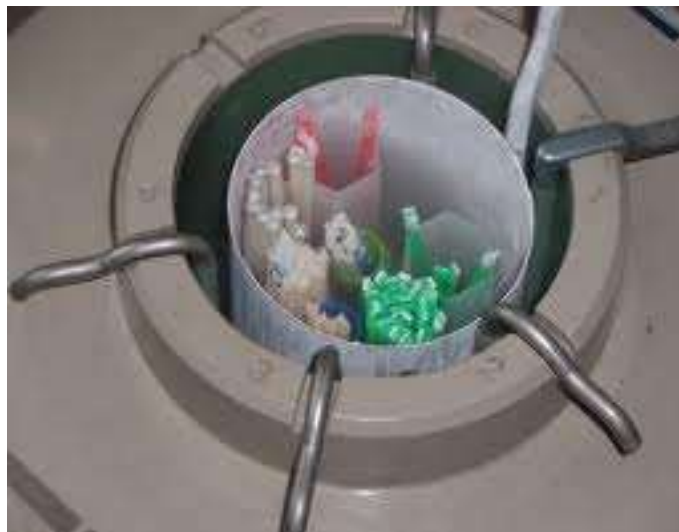
Pozornost detailům

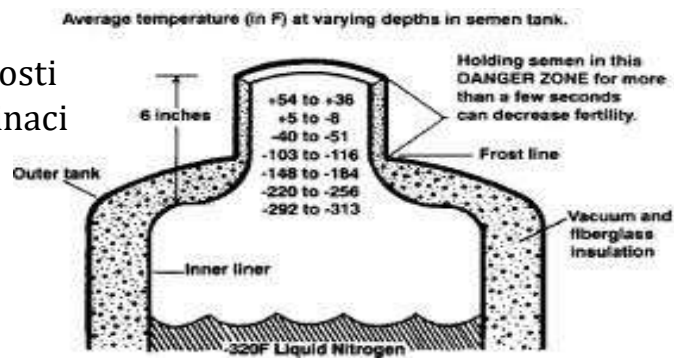
Teplota po rozmrazení

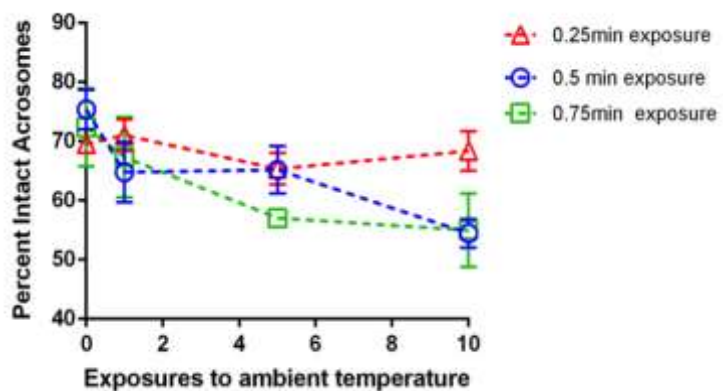
REPRODUKCE – INSEMINACE A SKLADOVÁNÍ SEMENE

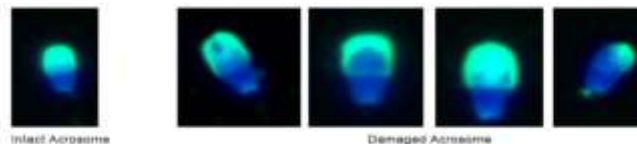
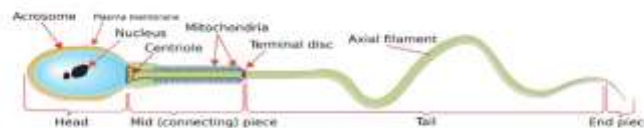
Poškození oplozovací schopnosti ještě před přípravou k inseminaci

1. MANIPULACE S DÁVKAMI V KONTENERU A PŘI PŘEKLÁDÁNÍ

Opakované poškozování oplozovací schopnosti (poškozování akrozomu spermie)

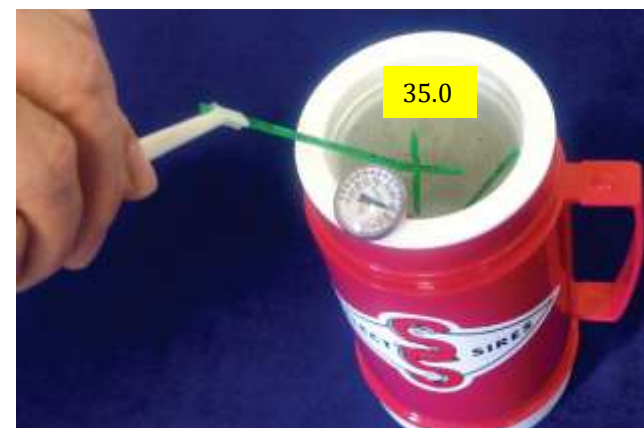
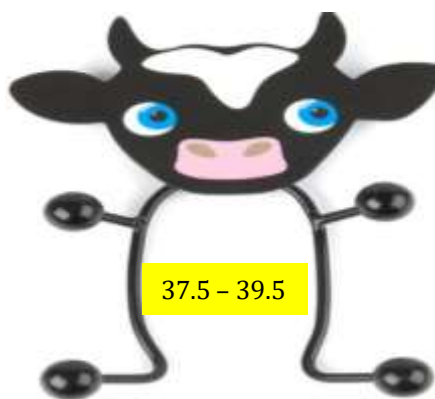
* Před každým překládáním dávek mezi kontejnery či vyzdvižení dávek mimo bezpečnou zónu v kontejneru je nutné se ptát: **JE TO NEZBYTNĚ NUTNÉ?**

* Vše souvisí i s mírou naplnění kontejneru dávkami, počtem býků, systémem uložení dávek v kontejneru, přesností evidence, organizací práce a osobní odpovědností pracovníka

2. NEDODRŽENÍ PŘEDEPSANÉ METODIKY PŘÍPRAVY DÁVEK PŘED INSEMINACÍ

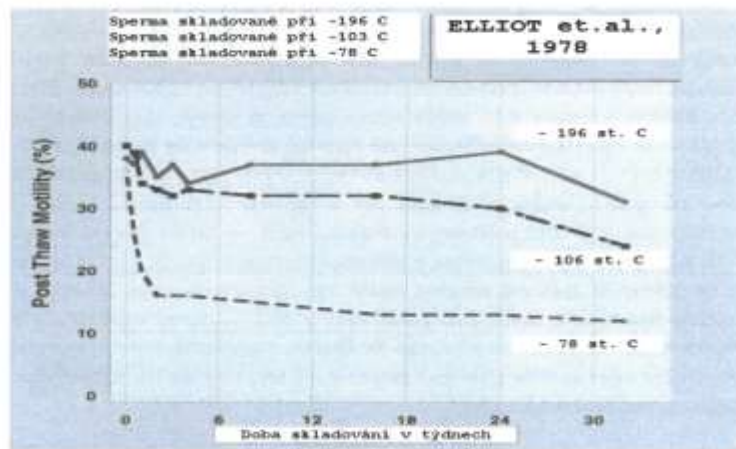
- Metodika se může v detailech lišit podle výrobce (vliv ředidla apod.)
  - např. u dávek z USA od WWS při teplotě 35°C, po 45 sekund, jen to, co se vyinseminuje do 15 minut

REPRODUKCE – INSEMINACE A SKLADOVÁNÍ SEMENE – CHYBY PŘI PŘÍPRAVĚ PŘED INSEMINACÍ

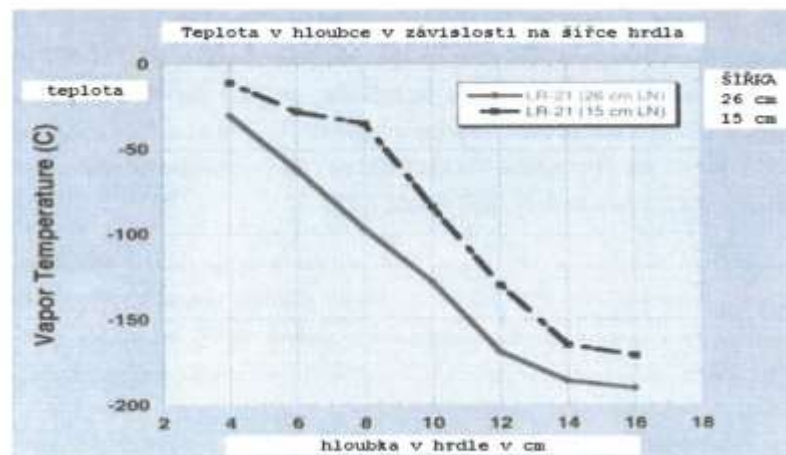
3. VLIV MNOŽSTVÍ DUSÍKŮ V KONTEJNERU

GRAF 4 - motilita po rozmrazení v závislosti na teplotě a délce skladování

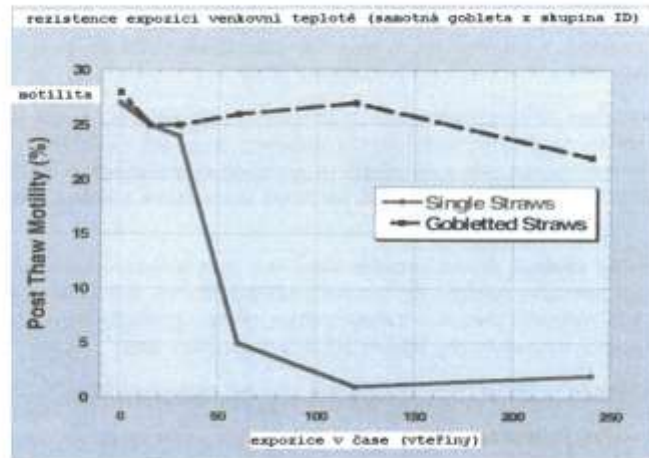

Proč právě -132°C? Při této a nižší teplotě je všechna voda v kontejneru v krystalickém stavu.

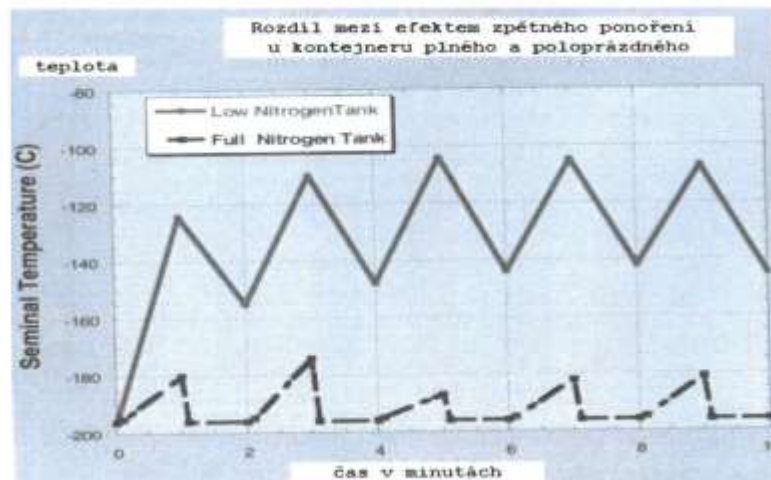
GRAF 5 - teplota ve vztahu k hloubce hrdla kontejneru

GRAF 9 - rezistence pejet uvnitř naplněné goblety a na okraji goblety (ve skupině x samotně)

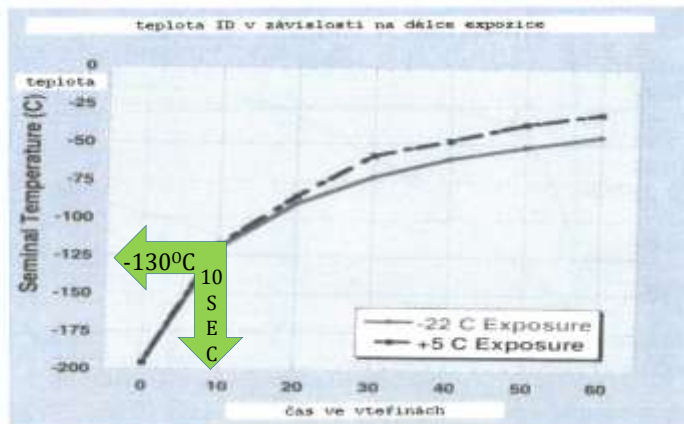
GRAF 6 - efekt zpětného ponoření do plného a poloprázdného kontejneru

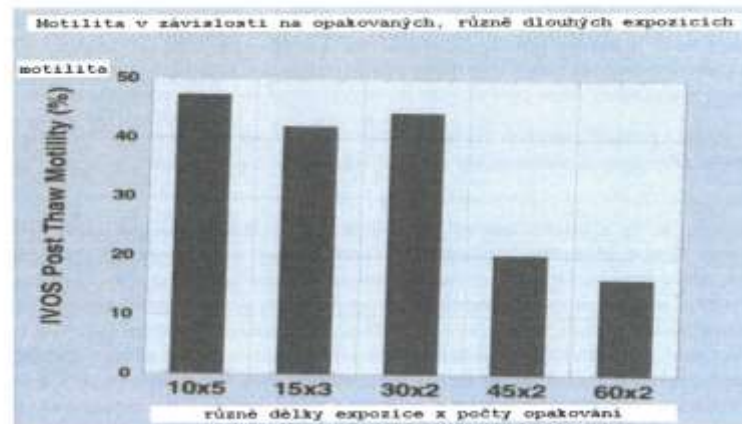
REPRODUKCE – INSEMINACE A SKLADOVÁNÍ SEMENE – POŠKOZENÍ DÁVKY

PROCES NASTARTOVÁNÍ ROZMRAZENÍ DÁVKY

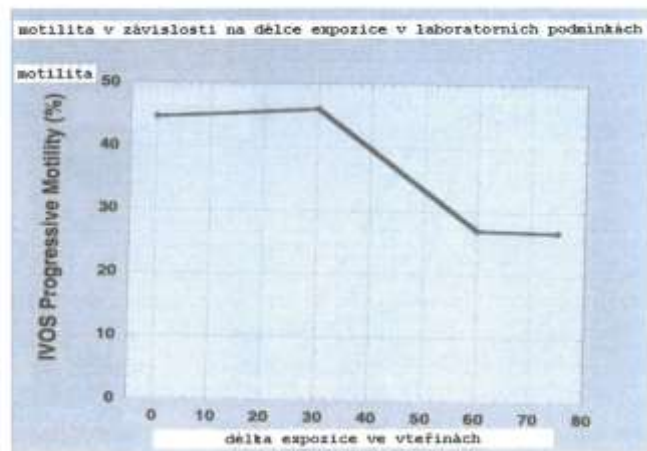
GRAF 12 - ohřev ID v závislosti na délce expozice

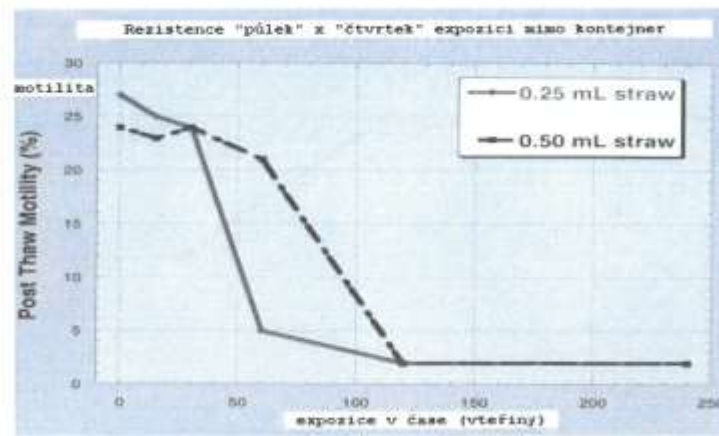
GRAF 11 - motilita v závislosti na různých délkách expozice a počtech opakování

GRAF 10 - motilita v závislosti na délce expozice v laboratorních podmínkách

GRAF 8 - rezistence "půlek" a "čtvrtek" vůči různé délce expozice

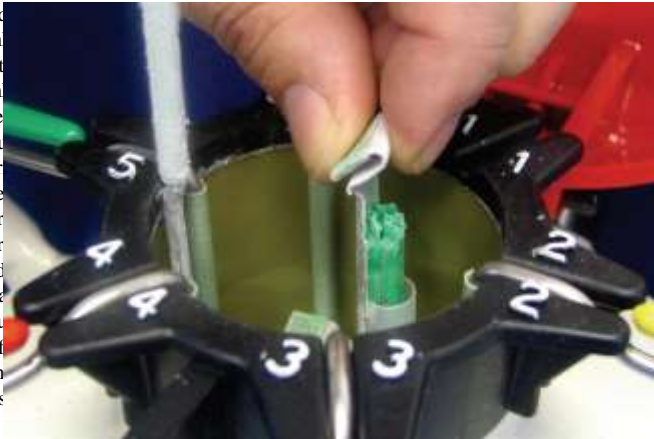

„důvěřuj, ale prověřuj“...

REPRODUKCE – INSEMINACE A **SKLADOVÁNÍ** SEMENE – **ZNEHODNOCENÉ DÁVKY**

Freezing Procedure

1. Place 20 ml of centrifugation buffer in a 50 ml centrifuge tubes and place in water bath at 37 – 39°C. You will be adding 20 - 25 ml semen to the tube so put sufficient tubes in for the normal size ejaculate of the stallion you are collecting.
2. Put 0.5 ml aliquot
3. Put 10 – 20 ml
4. Go and collect
5. Put 20 – 25 ml
6. and mix by inversion.
7. Using a Pasteur pipette and cushion for sperm
8. Centrifuge the
9. Remove the fr
10. Remove 10 µl
11. Dilute semen containing this s
12. Once cooled, to each ml of extended semen add 80 µl of the cold 50% glycerol solution and mix quickly by inversion (this yield 4% glycerol in the extended semen).
13. Fill and seal straws in cold room.
14. Freeze semen 3 cm above liquid nitrogen for at least 15 minutes before plunging into liquid nitrogen.

tion buffer
ermination.
ffer to make a
0 x g).
emperature.
supernatant is
ansfer the
nine the
e tubes
in a cold

„VYSTŘELUJÍCÍ DÁVKY“

PŘÍČINY

- * nedostatek při výrobě a při systému kontroly
- * uložení v kontejneru zátkou nahoru

PŘÍZNAKY

- * po vyjmutí či vložení do lázně vystřelí a vyteče

DŮVOD

- * vzduchová bublina
- * rychlý ohřev kapky dusíku a „exploze“

OPATŘENÍ

- * při vyjmutí dávky z kontejneru s každou klepnout

„ROZMRAZENÉ“ A „ZPĚTNĚ ZMRAZENÉ“

PŘÍČINY

- * nedostatek dusíku v kontejneru, pak dolití LN2
- * rozmrazení omylem, vrácení do kontejneru

PŘÍZNAKY

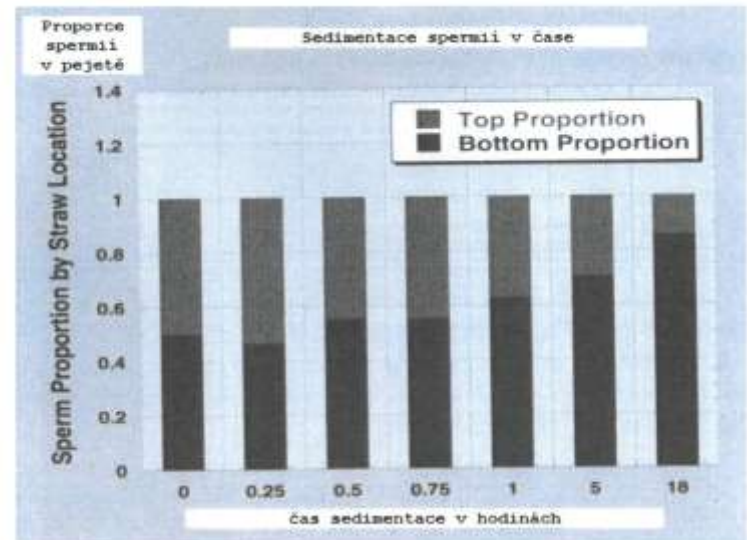
- * nesymetrické, podélné praskliny, výduť
- * dávky zmenší namrzlé, část přimrzlá k sobě

DŮSLEDEK (DŮKAZ)

- * sedimentace spermií v jedné (spodní) části

GRAF 7 -sedimentace spermií v čase

REPRODUKCE – INSEMINACE A DIAGNOSTIKA BŘEZOSTI, RDG

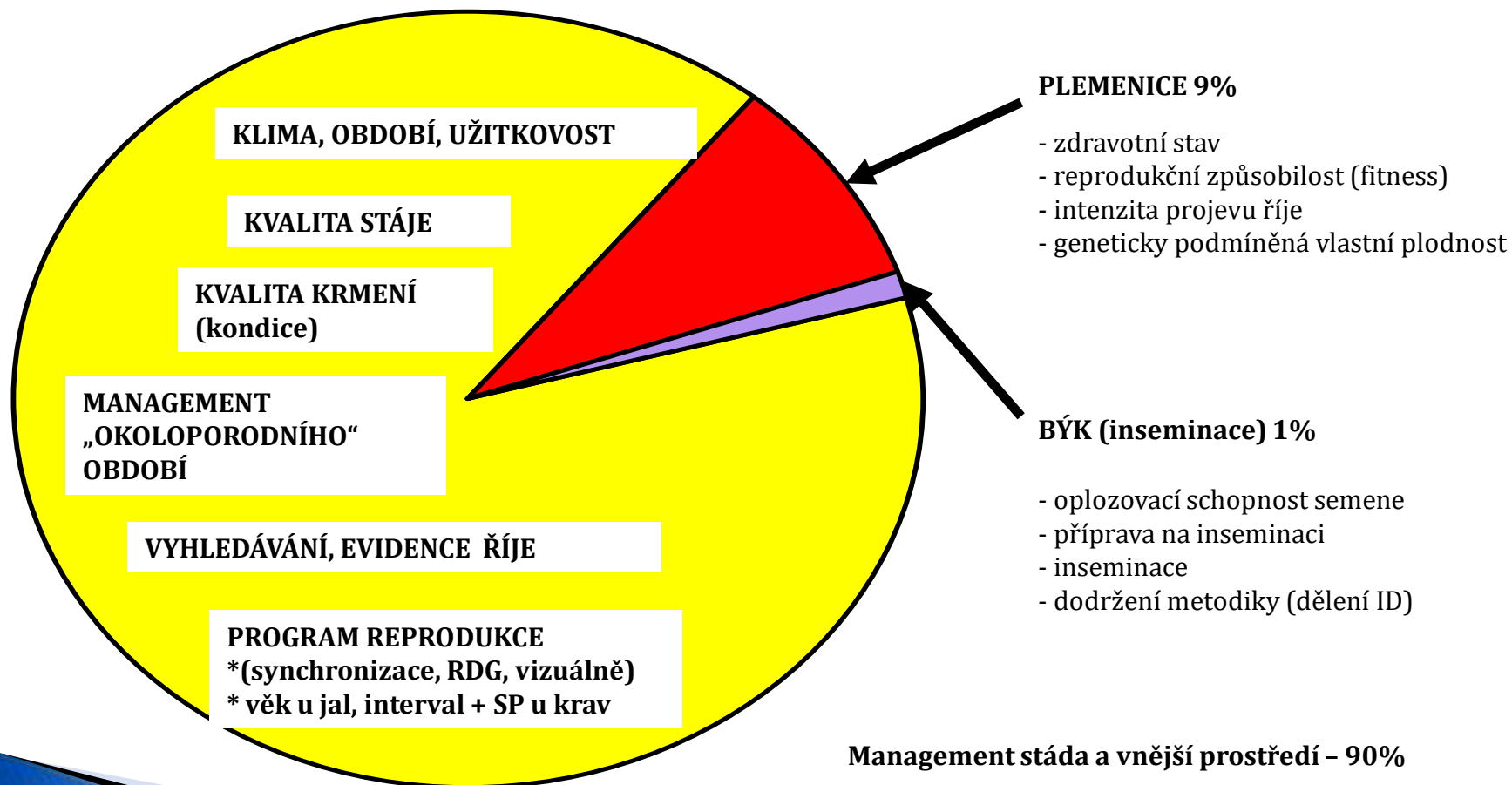

Platí, že dobrý inseminátor a veterinář jsou nad zlato....

REPRODUKCE – PLODNOST OBECNĚ

Vliv oplozovací kvality samotné inseminační dávky na výslednou březost se odhaduje jen na 1%.

Reprodukce je **MULTIFAKTORIÁLNÍ** záležitost.

REPRODUKCE – PLODNOST OBECNĚ

Z POHLEDU HODNOCENÍ MÁ PLODNOST BINOMICKÝ CHARAKTER....

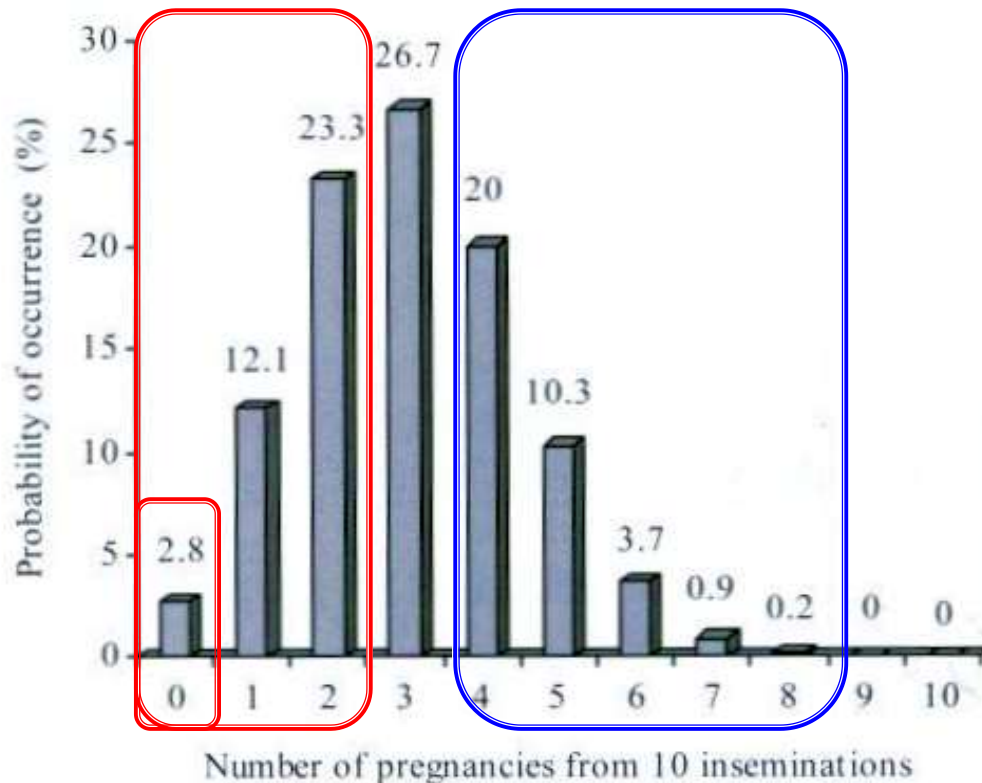
	PRAVDĚPODOBNOT	INSEMINAČNÍ DÁVKA	STAV PLEMENICE	ČASOVÁNÍ ŘÍJE	ZACHÁZENÍ S ID	% +
31.25%	6.25%	+	+	+	+	100
	6.25%	+	+	+	-	75
	6.25%	+	+	-	+	75
	6.25%	+	-	+	+	75
	6.25%	-	+	+	+	75
	6.25%	+	+	-	-	50
	6.25%	+	-	+		50
	6.25%	+			+	50
	6.25%	-	+	+		50
	6.25%	-	+		+	50
	6.25%	-	-	+	+	50
31.25%	6.25%	+	-	-	-	25
	6.25%	-	+	-	-	25
	6.25%	-	-	+	-	25
	6.25%	-	-	-	+	25
	6.25%	-	-	-	-	0
	100%	50% +	50% +	50% +	50% +	50% +

Mel DeJarnette,
NAAB technical conference
2010

REPRODUKCE – PLODNOST OBECNĚ

Příklad z praxe:

Použijeme-li býka s hypoteticky 100% zabřezáváním (ID) na stádo dojníc s průměrnou březostí 30%

Nejčastější výsledek - 3 březí (26.7%).

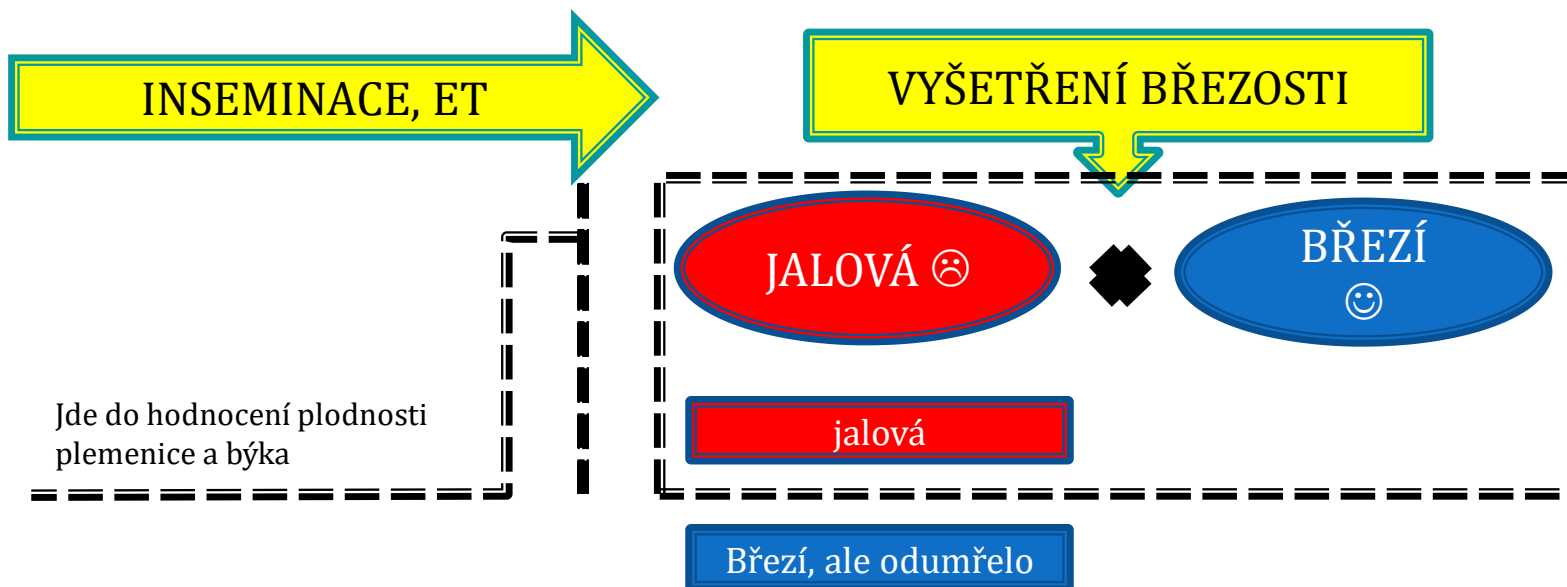
- horší výsledek celkem 38%
- lepší výsledek celkem 35%
- nulová březost v 2.8%....

Mel DeJarnette,
NAAB Technical Conference 2010

REPRODUKCE – PLODNOST OBECNĚ

Z POHLEDU HODNOCENÍ MÁ PLODNOST BINOMICKÝ CHARAKTER....

ANO ☺
NE ☹

Březost po 1. inseminaci u jalovic je obvykle nad 50% (50-70%).

Březost po 1. inseminaci u krav je obvykle pod 40% (40 – 20%).

	Vlastní plodnost býka	A
Jalovice	RPH 116	1481 ins
Krávy	RPH 101	2527 ins
Celkem	RPH 106	4008 ins

	Vlastní plodnost býka	B
Jalovice	RPH 86	2003 ins
Krávy	RPH 94	2139 ins
Celkem	RPH 91	4142 ins

REPRODUKCE – PLODNOST OBECNĚ

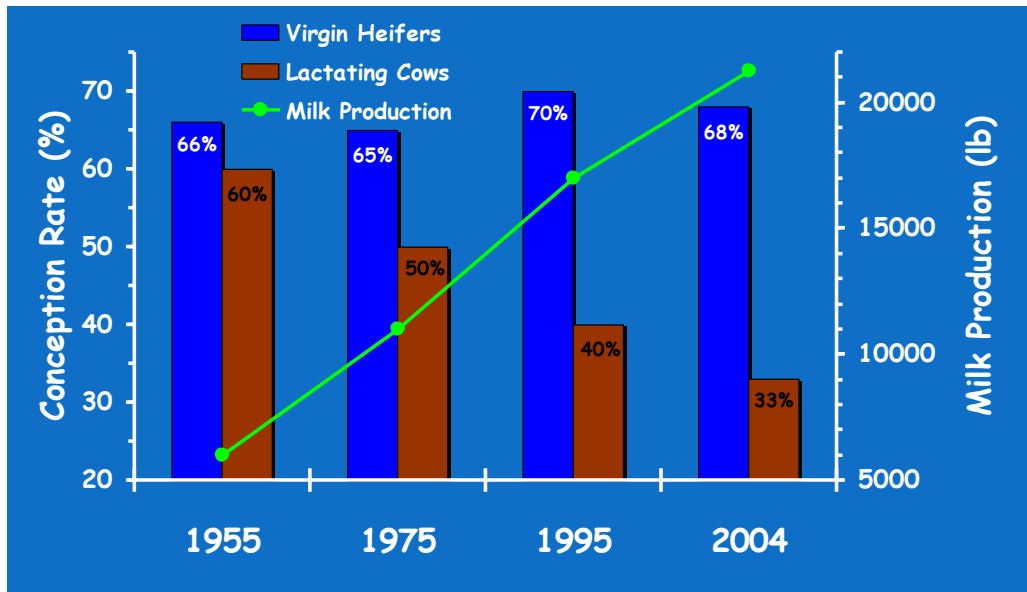
VLIV FAKTORŮ VNĚJŠÍHO PROSTŘEDÍ NA PLODNOST (90%) JE ROZHODUJÍCÍ:

Mel DeJarnette,
NAAB technical conference
2010

Table 4. Factors from A to Z that may influence the probability of success for a given insemination that are unrelated sire fertility.

A – Abortion, acidosis, AI technique	N – Nitrates, neospora, niacin, NEFA, NPN
B – BVD, BLV, BRSV, BUN, BST	O – Ovsynch, ostertagia, ovarian disease
C – Cow comfort, cysts, calcium, choline	P – Pyometra, progesterone, price of semen
D – Dystocia, DA, DIM, DMI, David, Doug.	Q – Q fever, Quincy, Quinton, Quentin
E – Energy, endometritis, endotoxins, EFBS	R – Retained placenta, repeat breeder
F – Fat cow syndrome, follicle maturity, fungi	S – Season, selenium, stray voltage, stress
G – Genetics, grass tetany, goiter	T – Transition program, TMR, technician
H – Heat stress, hemophilus, hypocalcemia	U – Ureaplasma, uterine involution, urea
I – Immunity, IBR, iron, iodine, ionophores	V – Vibriosis, vaginitis, vitamins, vomitoxin
J – Johne's, Jane, John, Juan, Jessica	W – Weather, water, warts, warbles, Walter
K – Ketosis, KCL, K:Mg ratio, Kevin, Kathy.	X – X disease, Xavier, Xander.
L – Lactation, lameness, lepto, lysine, leukosis	Y – Yeast, yellow body, Yolanda
M – Milk, mastitis, metritis, mycotoxins,	Z – Zeralanone, Zinc, Zack, Zeke

REPRODUKCE – PLODNOST x UŽITKOVOST

Genetická korelace mléko x DPR
-0.32

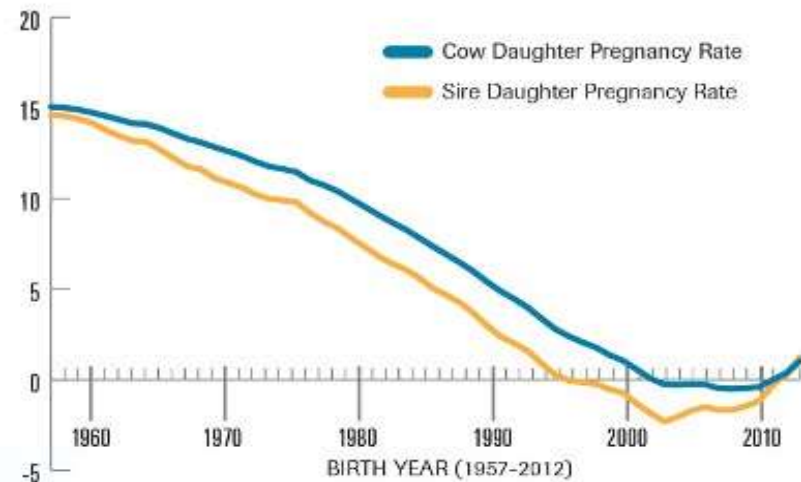
Fenotypická korelace mléko x DPR
-0.10

Zdroj:

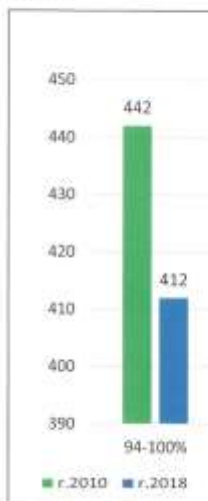
Net merit as a measure of lifetime profit: 2010 revision
J. B. Cole,¹ P. M. VanRaden,¹ and Multi-State Project S-1040²
¹Animal Improvement Programs Laboratory, ARS-USDA, Beltsville, MD 20705-2350

PLODNOST PLEMENIC V ČASE - GENETICKY (OPH)

Genetic Trend for Daughter Pregnancy Rate

Graf 17:

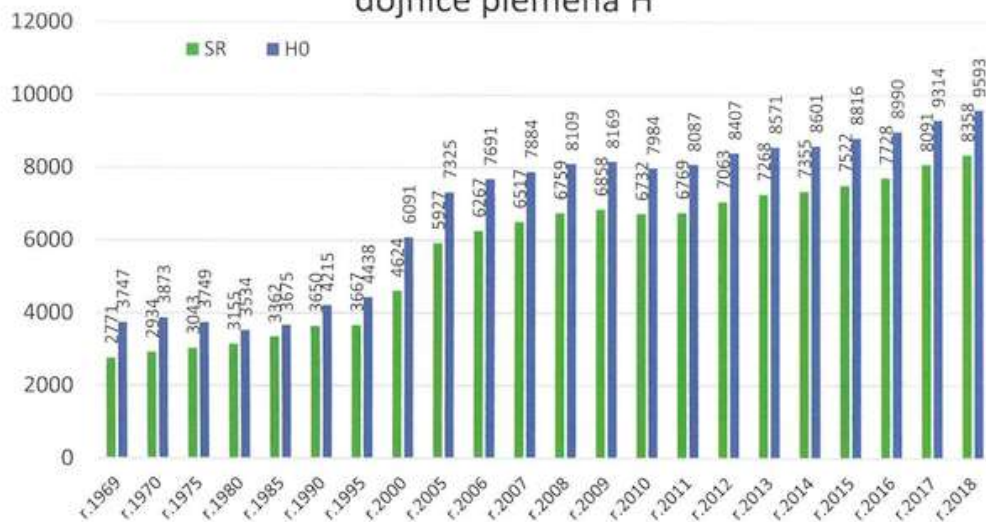

TOP 200 fariem v SR podľa kg mlieka 1. január 2019 - 31. marec 2019
TOP 200 farms milk kg in Slovakia January 1. 2019 - March 1. 2019

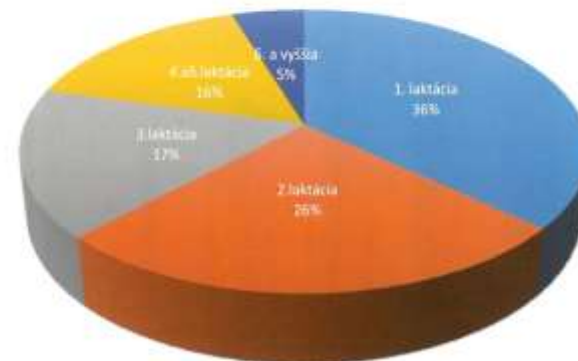
Por. Rank	Názov podniku Breeder	Chov - farma Farm	PK Kravy HB Cows	Lakt. Lact.	Mlieko kg Milk kg	Tuk kg Fat kg	Tuk% Fat%	Bielk. Kg Prot. Kg	Bielk.% Prot.%	Vek M/D 1Lact. Age M/D 1Lact.	Medziob. Calv.inter.
1	AGROBAN S.R.O.	BÁTKA	651	93	11670	413	3,54	377	3,23	23 26	423
2	PD HLOHOVEC	SASINKOVO	507	57	11465	435	3,79	372	3,24	23 14	405
3	POLNOHOSPODÁR A.S.N.ZÁMKY	BÁNOV	393	37	11325	420	3,71	367	3,24	24 25	439
4	AGROCONTRACT MLIEČ. FARMA	JASOVÁ	919	99	11303	423	3,74	372	3,29	23 15	396
5	PD OKOČ - SOKOLEC	OKOČ	571	81	11252	466	4,14	366	3,25	23 24	403
6	AGROTOM S.R.O.	TOMÁŠOVCE	383	41	11180	418	3,74	369	3,30	23 22	380
7	PD SUCHÉ BREZOVO-VELK.LOM	VELKÝ LOM	342	69	11161	433	3,88	380	3,40	25 8	396
8	PD V JUROVEJ	BAKA	1058	203	11158	421	3,77	355	3,18	21 21	386
9	FOOD FARM S.R.O.	DOLNÉ TRHOVIŠTE	519	82	11117	393	3,54	346	3,11	24 7	403
10	FARMA MAJCICHOV	VLČKOVCE	2971	519	11110	466	4,19	362	3,26	23 31	385
11	AGROCONTRACT A.S.	MIKULÁŠ	1347	206	11046	435	3,94	351	3,18	23 29	387
12	RDP MOST PRI BRATISLAVE	MOST PRI BRATISLAVE	173	28	11008	412	3,74	356	3,23	26 29	419
13	TRENČIANSKE STANKOVCE	TRENČ STANKOVCE VKK	309	52	10760	404	3,75	341	3,17	24 15	414
14	ZEMEDAR, S.R.O.	POPRAD - STRÁŽE	147	25	10646	407	3,82	347	3,26	23 18	375
15	PD ÚSVIT DUNAJSKÁ LUŽNÁ	NOVÁ LIPNICA	291	48	10609	384	3,62	333	3,14	25 1	420
16	PERNECKÁ AGRÁRNA SPOL.SRO	PRIEVALY	496	63	10577	388	3,67	336	3,18	23 17	418
17	AGROSEV, SPOL. S R.O.	ŽELOBUDZA	485	76	10556	396	3,75	333	3,15	24 22	394
18	AGROTIP S.R.O. BELUŠA	BELUŠA	86	13	10536	382	3,63	320	3,04	28 12	398
19	PPD RYBANY	VKK RYBANY	523	123	10522	371	3,53	350	3,33	24 20	397
20	RAOS A.S. BOJNIČKY	DVORNÍKY	206	40	10465	392	3,75	343	3,28	23 3	455
21	NOVÁ BODVA	TURNIANSKA NOVÁ VES	706	51	10400	385	3,70	337	3,24	23 25	392
22	NÁRODNÝ ŽREBČÍN, Š.P.	ŽIKAVA	125	24	10382	395	3,80	346	3,33	24 30	426
23	RD BZOVÍK	BZOVÍK	692	124	10382	368	3,54	339	3,27	25 5	392
24	PD ŽEMBEROVCE	SELEC	338	70	10356	403	3,89	347	3,35	24 19	432
25	PD V ŠENKVICIACH	ŠENKVICE	326	54	10308	407	3,95	324	3,14	25 4	415

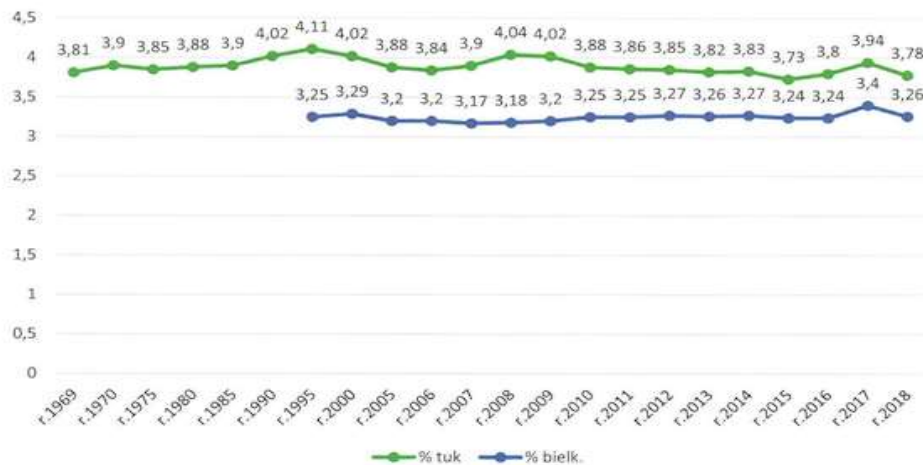
Porovnanie úžitkovosti za Slovensko a čistokrvné dojnice plemena H

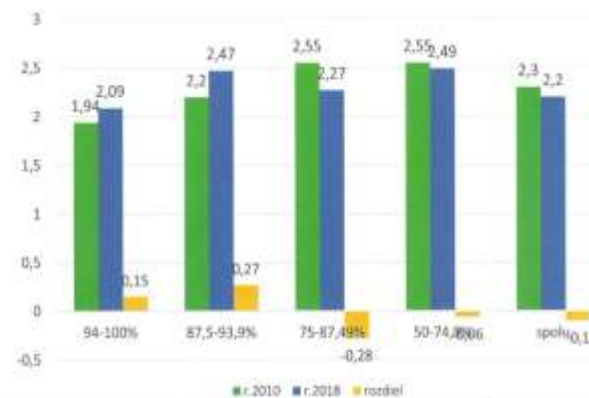
Zastúpenie kráv v KÚ podľa poradia prebiehajúcej laktácie

Vývoj % tuku a bielkovín v populácii čistokrvného plemena H0

Priemerná ukončená laktácia

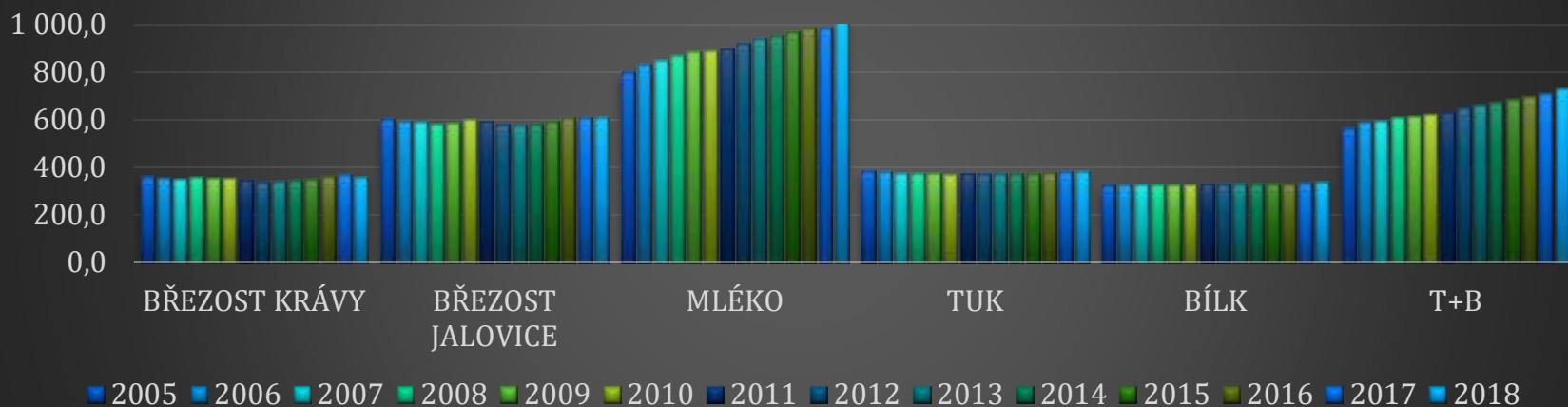

REPRODUKCE – PLODNOST x UŽITKOVOST

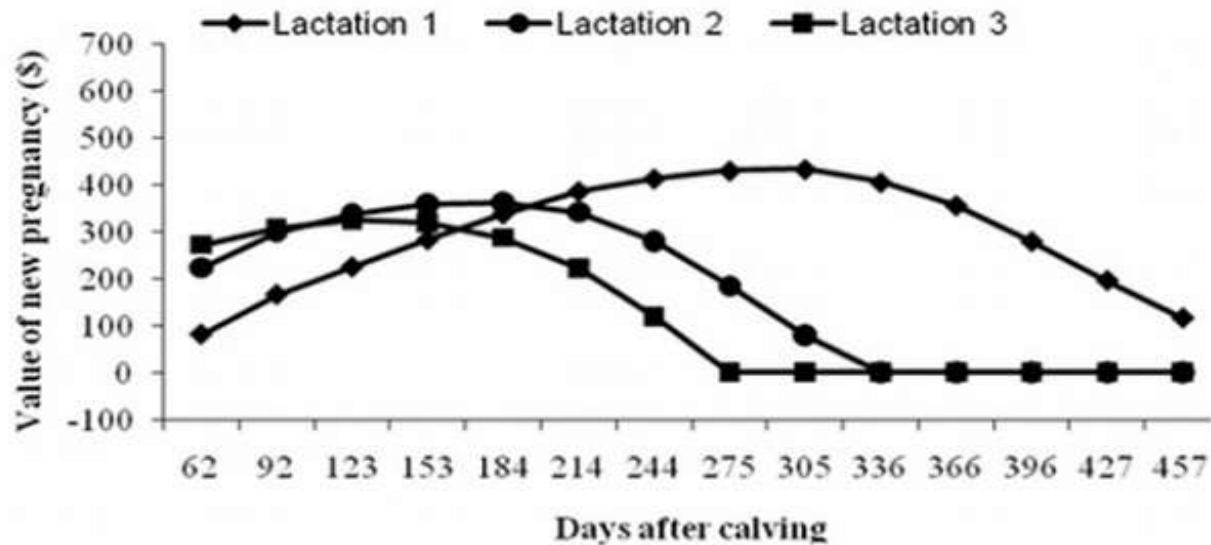
3.4. Vývoj užitkovosti žerostřakatých krav (H100) v KU od r. 1995

Rok	Počet	Průměr	Tuk	Tuk	Prům.	Prům.	Prům.
	uzávěrek	kg	%	kg	%	kg	Mesíců
1995	56 534	4 910	4,22	207	3,19	157	402
1996	62 809	5 331	4,25	227	3,24	173	405
1997	63 136	5 587	4,27	238	3,21	179	408
1998	68 742	5 851	4,23	247	3,26	190	412
1999	81 366	6 303	4,18	263	3,21	209	410
2000	83 764	6 667	4,10	273	3,30	220	409
2001	89 328	7 079	4,94	286	3,27	232	411
2002	92 294	7 260	4,02	292	3,32	241	415
2003	94 345	7 428	3,97	295	3,30	245	421
2004	96 590	7 718	3,92	302	3,25	250	423
2005	99 881	8 030	3,85	309	3,24	250	427
2006	105 115	8 336	3,81	318	3,28	272	425
2007	106 654	8 527	3,77	321	3,24	278	423
2008	108 678	8 707	3,74	326	3,25	283	427
2009	111 788	8 820	3,74	330	3,24	286	425
2010	111 280	8 912	3,72	332	3,28	291	422
2011	112 771	8 986	3,75	337	3,29	295	419
2012	117 547	9 228	3,75	346	3,29	304	418
2013	120 645	9 426	3,73	352	3,30	311	415
2014	128 108	9 552	3,77	360	3,30	318	416
2015	131 879	9 724	3,75	365	3,32	323	413
2016	135 429	9 878	3,78	373	3,31	327	409
2017	140 208	10 192	3,81	388	3,37	344	403

PRODUKCE x REPRODUKCE (2005 – 2018*) – JEN HOLŠTÝN

PLODNOST x PRODUKČNÍ DLOUHOVĚKOST

Hodnota každé březosti se liší:

- podle stáří plemence a v průběhu laktace (graf)
- genetické kvality krávy (užitkovost, typ)
- zdravotního stavu krávy
- cena odchovu jalovice pro obrat stáda
- kvality použitého býka a ceny jeho ID
- cena mléka, dalších vstupů a výstupů

Průměr **USA** – 2.6 laktace

Průměr **SR** – 2.4 laktace?

Průměr **ČR** – 2.4 laktace

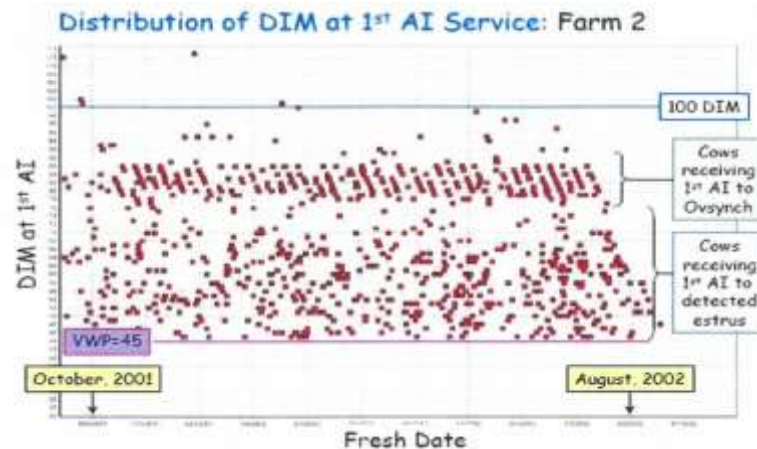
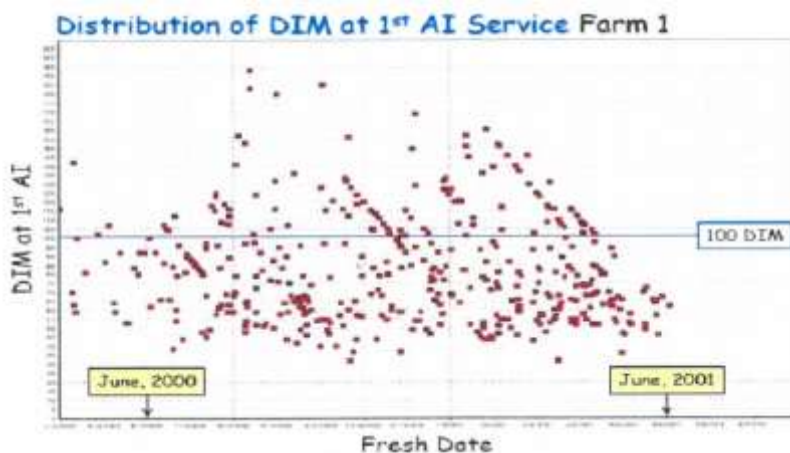
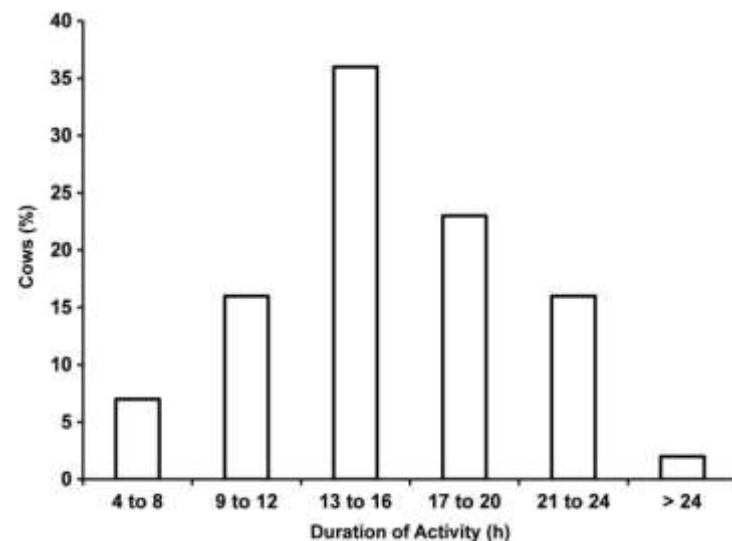
REPRODUKCE – NAČASOVÁNÍ INSEMINACE

- Snaha o řešení problémů s vyhledáváním říje (lidský faktor x faktor zvířete)
- Snaha o ideální načasování inseminace po aplikaci hormonů
- Řada různých synchronizačních protokolů (OVSYNCH, PRESYNCH apod.)
- Otázka udržitelnosti používání (nadužívání) hormonů

EFEKT SYNCHRONIZACE?

V 80% dojde k ovulaci v rozmezí 6 – 8 hodin od poslední aplikace.

V případě vizuální detekce je naopak přesnost rozmezí až 24 hodin...

REPRODUKCE – NAČASOVÁNÍ INSEMINACE

Jaký je vztah mezi různou úrovní plodnosti býka a načasováním inseminace?

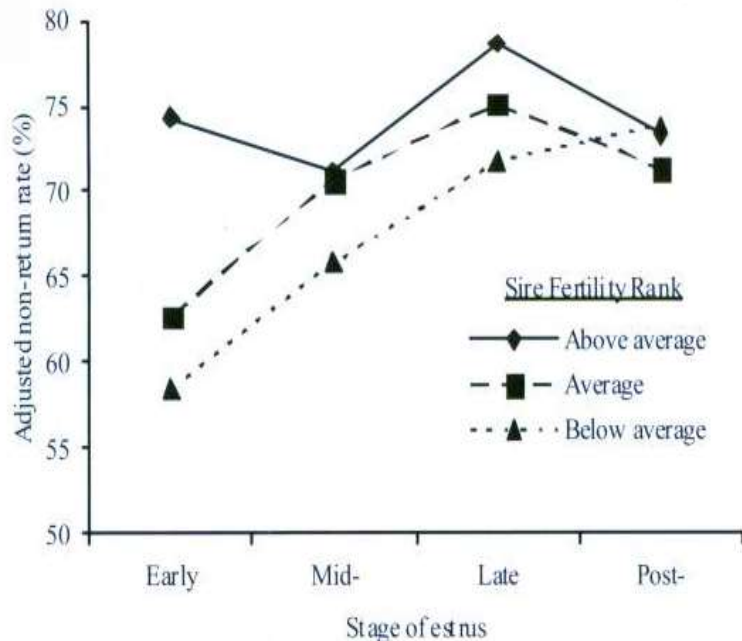

Figure 7. Effects of sire fertility group and stage of estrus at insemination on non-return rates. [Adapted from Macmillan and Watson, (8)].

- předčasná inseminace vadí nejméně u nadprůměrně březnoucích býků
- při správně načasované inseminaci jsou rozdíly mezi býky minimální a plodnost všech nejvyšší
- * pozdní inseminace má dopad na všechny býky

1. Klíčová je **PŘEŽITELNOST spermií**
2. Nejsou důkazy, že pořadí býků podle vlastní plodnosti by mělo být odlišné při přirozené detekci říje než při inseminaci po synchronizaci
3. Vzhledem k větší pravděpodobnosti dobrého načasování inseminace po synchronizaci je ale lepší používat dražší (nejlepší, sexované) sperma právě po ní.

NEVÝHODY SYNCHRONIZACE?

PEDOMETRY

- měření krokové aktivity
- období pohybu a klidu
- snímání dat na dojárně (2x denně)
- do počítače, na smartphone

AKTIVOMETRY

- měření aktivity a typu pohybu
- období pohybu a klidu
- snímání (24 hodin denně)
- do počítače, na smartphone

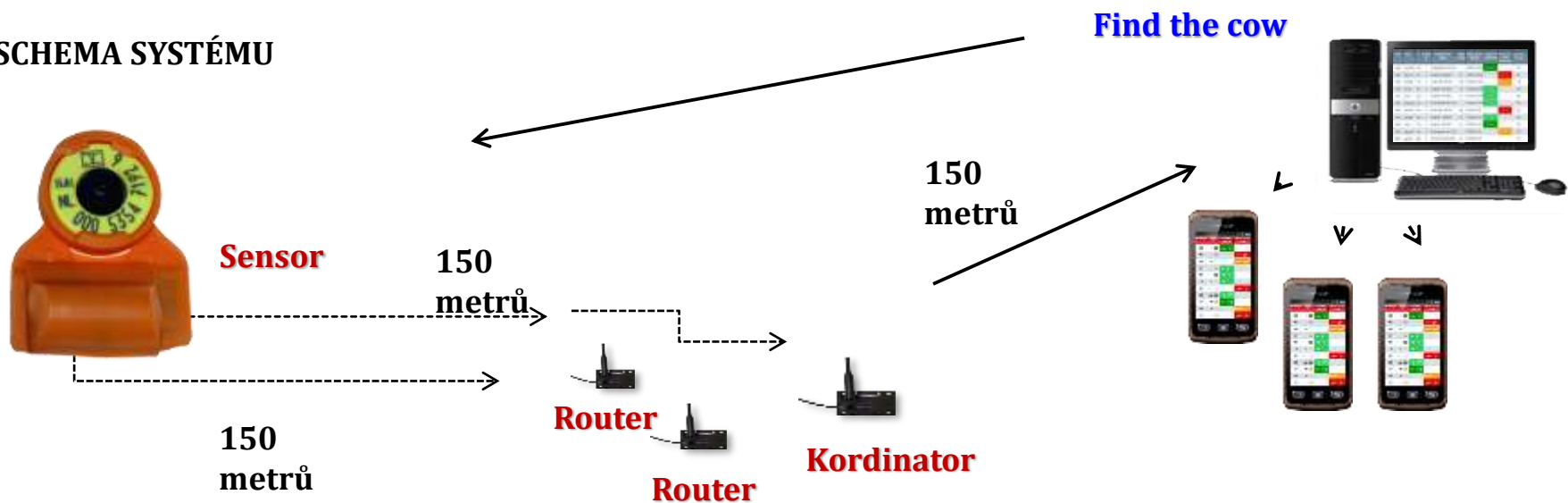
MULTIFUNKČNÍ SENZORY

- měření pohybu, typu pohybu
- měření teploty, aktivity
- měření přežvykování , příjmu krmiva a trávení
- snímání (24 hodin denně)
- do počítače, na smartphone

REPRODUKCE – NAČASOVÁNÍ INSEMINACE

SCHEMA SYSTÉMU

EFEKT JEDNOTLIVÝCH SYSTÉMŮ?

1. Kombinace všech

2. Synchronizace

3. Pomůcky (rezerva)

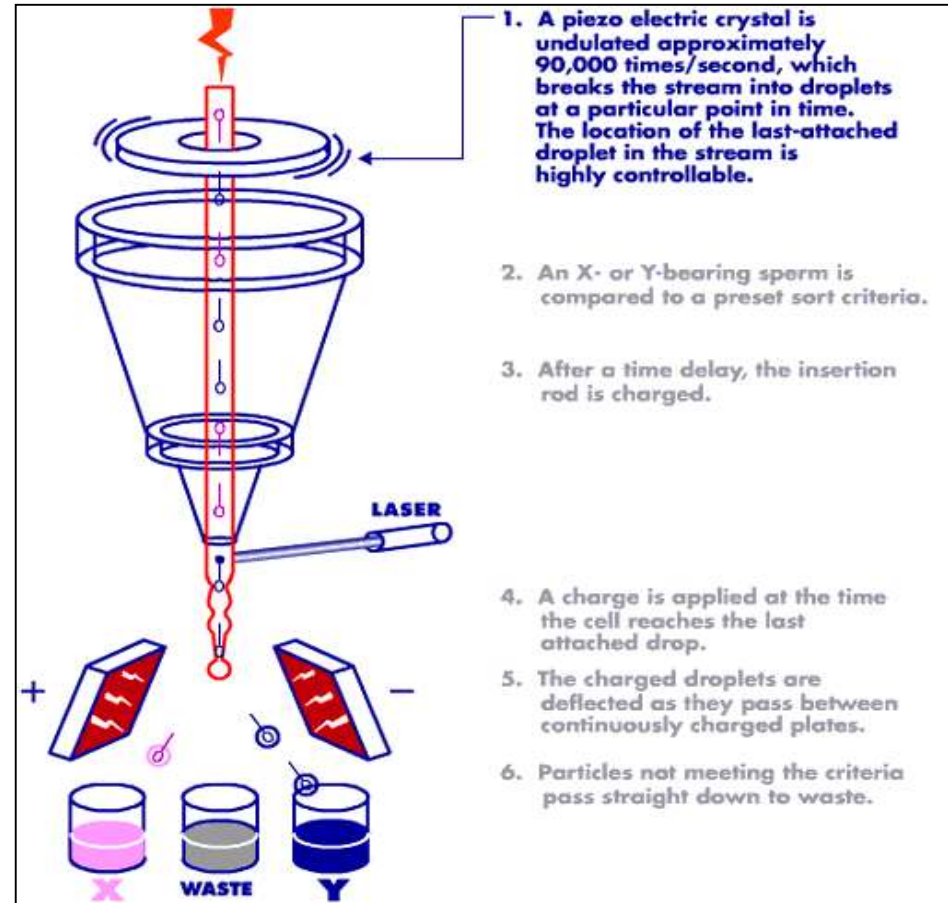
4. Vizually

REPRODUKCE – REPRODUKČNÍ BIOTECHNOLOGIE - SEXOVANÉ SPERMA

- * 1890 – první sexace semene (Johnson) ... < 116 years
- * 2006 – sexace v praxi

METODA SEXACE - fyzické sortování XY spermií U OBARVENÉHO SPERMATU

- licenční činnost (malá konkurence)
- drahé zařízení, laboratorní práce
- nákladné (20 – 40 dolarů na dávku)
- pomalá produkce - 8 ID za hodinu
- 25,000 spermií / sekundu
- březost 70-90% normálního spermatu
- není k dispozici od všech býků
- význam při IVF (reverse sexing)
- doporučení:
  - především na jalovice
  - nedělit dávky
  - dodržovat přesně metodiku inseminace

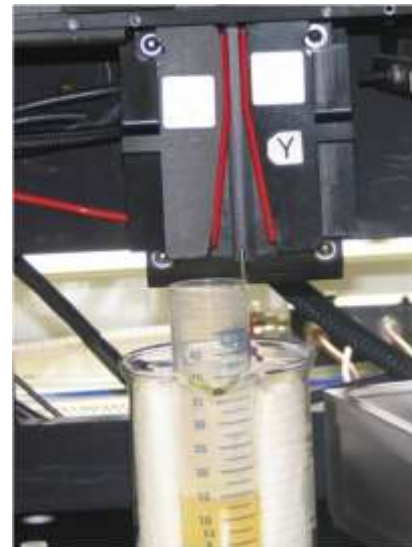
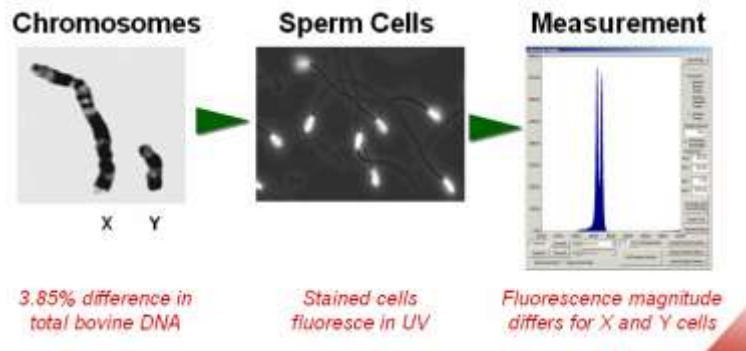
O efektu použití rozhoduje **BŘEZOST...**

REPRODUKCE – REPRODUKČNÍ BIOTECHNOLOGIE - SEXOVANÉ SPERMA

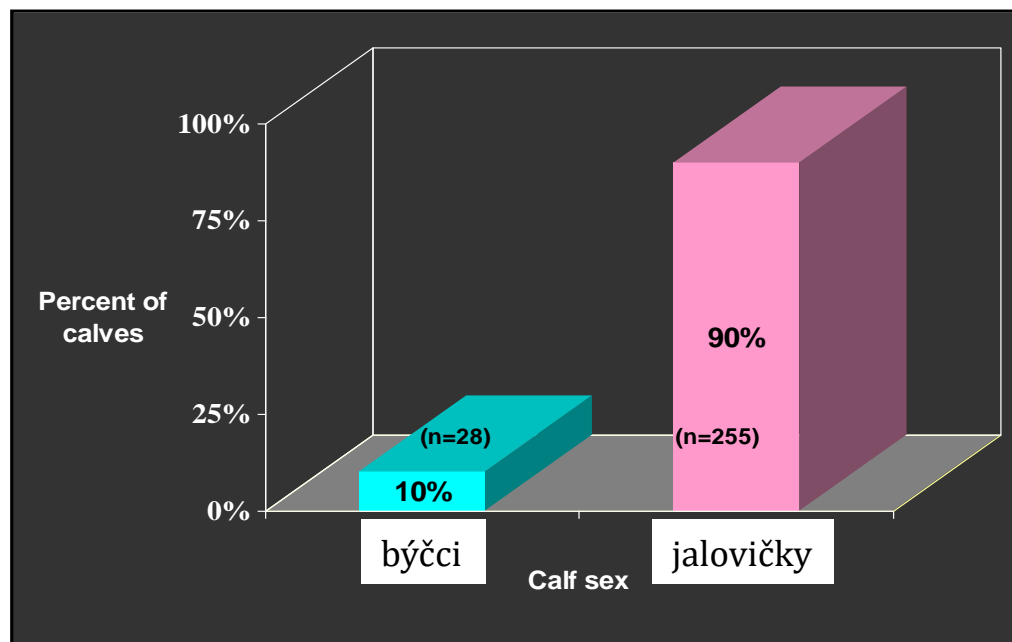

Gender Selection Principle

REPRODUKCE – REPRODUKČNÍ BIOTECHNOLOGIE - SEXOVANÉ SPERMA

Současný stupeň přesnosti sexace se pohybuje okolo 90ti % narozených jaloviček.

ARGUMENTY VE PROSPĚCH:

1. Přijatelná přesnost pohlaví
2. Zajištění obratu stáda (zvětšování stáda)
3. Poptávka po kvalitních jalovicích je trvalá
4. Menší počet obtížných porodů
5. Při uspokojivé březosti ekonomicky výhodné
6. Odpadá částečně problém co s býčky

REPRODUKCE – REPRODUKČNÍ BIOTECHNOLOGIE - SEXOVANÉ SPERMA

PRAKTICKÉ POUŽITÍ V ČR:

- % narozených jalovic odpovídá
- ihned i na objednávku – 2 – 4 měsíce
- cena cca 600 – 2800 Kč
- doporučeno spíše sezónní použití
- v kombinaci s použitím masných býků
- březost nižší (i než v USA)

Poměr pohlaví po sexovaném spermatu dle roku narození

Rok	Býčci	Jalovičky	%
2008	14	102	88
2009	152	1402	90
2010	124	1126	90
2011	150	1275	90
2012	180	1906	91
2013	327	2690	89
2014	414	3255	89
2015	455	3541	89
2016	461	3747	89
2017	343	2626	89
2018*	193	1751	90

Přehled počtu inseminací sexovanými ID

(údaje za 01/2016 -12/2016)

Inseminace sex. dávkami	prvních inseminací	březost po I.	všech inseminací	březost po všech
Krávy	905	24,7% (36.3%)		25,4%
Jalovice	7 153	45,7% (61.1%)		45,0%

Přehled počtu inseminací sexovanými ID

(údaje za 01/2017 -12/2017)

Inseminace sex. dávkami	prvních inseminací	březost po I.	všech inseminací	březost po všech
Krávy	628	29,5 (37.0%)		28,5
Jalovice	6 243	44,5 (60.8%)		45,1

Přehled počtu inseminací sexovanými ID

(údaje za 01/2018 -12/2018)

Inseminace sex. Dávkami	prvních inseminací	březost po I.	všech inseminací	březost po všech
Krávy	1 484	28,1 (37.9%)		30,1
Jalovice	8 614	47,2 (61.1%)		47,2

I u sexovaných dávek platí, že by měly být nejen zdrojem zajištění více jaloviček pro obrat stáda, ale jde také o to, jaké genetické kvality....

REPRODUKCE – EXPERIMENTY, VÝZKUM

PLODNOST DCER

Plemenné hodnoty pro plodnost jalovic a krav.
(chovateli někdy opomíjené a mylně interpretované)

KRMNÉ DOPLŇKY

Snaha ovlivnit pohlaví narozeného telete chemickou cestou.

KEMMEROVY KAPSULE

Snaha řešit nejlepší načasování inseminace uvolněním spermií z celulózové ID až po ovulaci.

HETEROSPERMIE

Snaha řešit „špatnou“ březost smíšeným spermatem více býků.

OBOHACENÉ SPERMA

Spíše snaha prodat býky „ležáky“
U top býků není nabízeno.

PLODNOST BÝKŮ

Plemenné hodnoty pro vlastní plodnost býků.
(chovateli vcelku sledované)

PŘIROZENÁ PLEMENITBA

Snaha řešit špatnou březost živým plemeníkem.

OZDRAVOVÁNÍ SPERMATU (Prof. Šutovský)

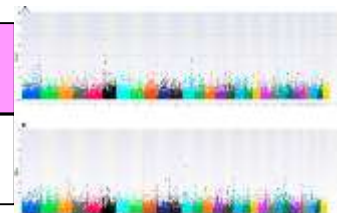
Snaha odstranit z ejakulátu mrtvé spermie. Ty obsahují bílkovinu ubiquitin, obalení kovovými částicemi, zmagnetizování, odstranění (např. pro sexaci)

KŘÍŽENÍ PLEMEN

Snaha řešit špatnou březost křížením s jiným plemenem.

GENETICKY PODMÍNĚNÁ ODOLNOST MEMBRÁNY

Zkoumání šesti genů odpovědných za integritu membrány.

SVĚT JE STÁLE VÍCE PESTRÝ A STÁLE VÍCE PARADOXNÍ...

TOHO KLUKA VÁM GENETICKY VYKLONOVALI NĚKDE V LABORCE,
NEBO JSTE SI HO AMATĚRSKY VYKOPULOVALI SAMI ?

BIRTH STRIKE

Hnutí žen a mužů, kteří odmítají mít děti kvůli sílící změně klimatu.

Skupinu založila Britka Pepinová (33)

Tato skupina čítá na 60 žen a několik mužů, kteří podepsali deklaraci.

Děkuji za pozornost...